

Національний
банк України

Результати опитування керівників підприємств **Чернівецької області** щодо їх ділових очікувань*

III квартал 2023 року

*Надані результати є відображенням лише думки респондентів – керівників підприємств Чернівецької області в III кварталі 2023 року і не є прогнозами та оцінками Національного банку України.

Результати опитування підприємств Чернівецької області у III кварталі 2023 року свідчать, що попри стабільну роботу енергосистеми респонденти очікують обсяги виробництва товарів і послуг в Україні на поточному рівні та **негативно оцінюють перспективи розвитку своїх підприємств** у наступні 12 місяців. Очікується повільніше зростання цін. Девальваційні очікування послабилися, але залишаються високими.

У наступні 12 місяців керівники підприємств області очікують:

- **обсяги виробництва товарів та послуг в Україні на поточному рівні:** баланс відповідей – 0.0% (у попередньому кварталі – 36.4%) (графік 1). У цілому по Україні – 9.8%;
- **повільніше зростання цін на споживчі товари та послуги:** 60.0% респондентів очікують, що інфляція не перевищить 15.0% (у попередньому опитуванні – 50.0%), у цілому по Україні – 52.2%. **Головними чинниками інфляції** респонденти називають витрати на виробництво, курс гривні до іноземних валют та воєнні дії (графік 2);
- **послаблення девальвації національної валюти:** знецінення гривні відносно долара США очікують 72.7% респондентів області (у попередньому кварталі – 90.0%). У цілому по Україні – 72.4%;
- **погіршення фінансово-економічного стану своїх підприємств:** баланс відповідей – «мінус» 9.1% (у II кварталі 2023 року – 9.1%). У цілому по Україні – 6.0% (таблиця);
- **збільшення загальних обсягів реалізації виробленої продукції нижчими темпами:** баланс відповідей – 18.2% (у II кварталі 2023 року – 36.4%) (таблиця). У цілому по Україні баланс відповідей – 16.8%;
- **збільшення інвестиційних видатків** як на виконання будівельних робіт, так і на машини, обладнання та інвентар: баланс відповідей – 9.1% та 18.2% (у попередньому кварталі – 18.2% та 20.0% відповідно). У цілому по Україні баланси відповідей – «мінус» 2.2% та 8.8% відповідно;
- **скорочення кількості працівників на своїх підприємствах нижчими темпами:** баланс відповідей – «мінус» 9.1% (у попередньому кварталі – «мінус» 30.0%) (графік 4). У цілому по Україні – «мінус» 7.0%;
- **уповільнення зростання цін на товари/послуги, що купують підприємства:** баланс відповідей – 81.8% (у II кварталі 2023 року – 90.9%). Водночас очікується **зростання цін на продукцію власного виробництва вищими темпами:** баланс відповідей – 63.6% (у II кварталі 2023 року – 45.5%) (графік 6). На подорожчання товарів/послуг власного виробництва, за оцінками респондентів, найбільше впливатимуть ціни на енергоносії, сировину, матеріали, а також вартість трудових ресурсів (графік 7);
- **повільніше зростання витрат як на одиницю продукції, так і на оплату праці одного найманого працівника:** баланси відповідей – 36.4% та 45.5% відповідно (у II кварталі 2023 року – 63.6% та 54.5% відповідно) (графіки 4, 6).

Головними чинниками, що обмежують спроможність підприємств нарощувати виробництво, респонденти називають воєнні дії та їх наслідки та брак обігових коштів. Також вище, ніж у попередньому кварталі, респонденти оцінили вплив надмірного податкового тиску та недостатнього попиту (графік 5).

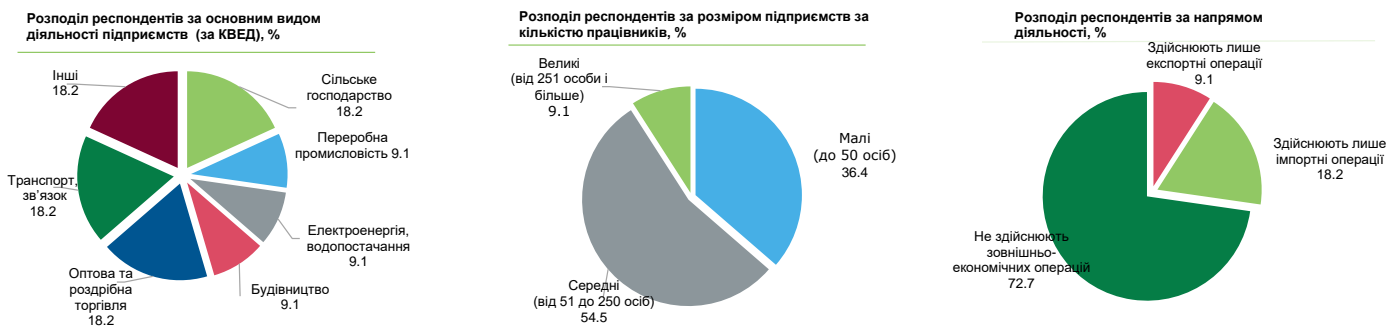
Респонденти **послабили очікування щодо потреби в запозичених коштах** для фінансування діяльності підприємств найближчим часом. Підприємства області, які планують брати банківські кредити (їх частка зменшилася до 20.0%), надають перевагу запозиченням виключно в національній валюті (графік 8). Головними стримуючими чинниками залучення кредитних ресурсів респонденти називають наявність інших джерел фінансування та невпевненість у спроможності підприємства вчасно виконувати боргові зобов'язання (графік 9).

Усі респонденти області зазначили, що не мають проблем із проведенням операцій з коштами, розміщеними на банківських рахунках, у цілому по Україні – 94.9%.

Оцінки респондентів щодо стану підприємств на момент опитування (графік 3):

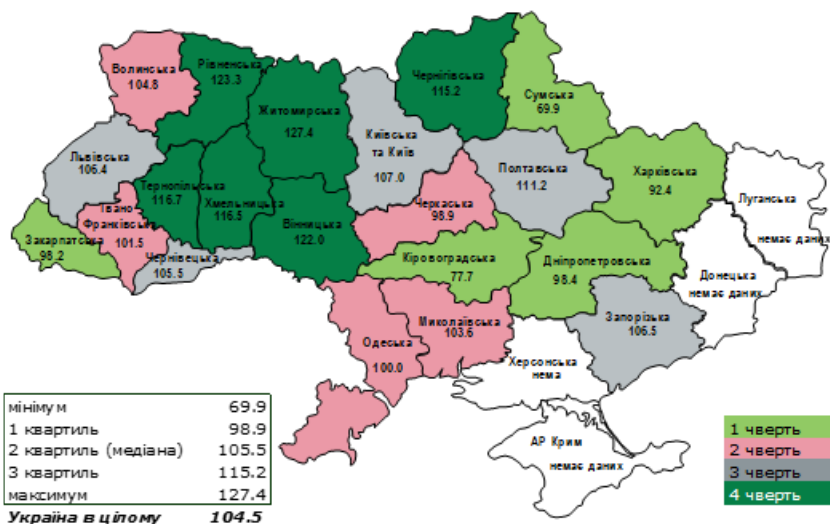
- **поточний фінансово-економічний стан підприємств поліпшився** й оцінюється як **добрий** вперше з III кварталу 2022 року: баланс відповідей – 9.1% (у II кварталі 2023 року – 0.0%). У цілому по Україні поточний фінансово-економічний стан респонденти оцінюють як поганий – «мінус» 5.8%;
- **рівень залишків готової продукції власного виробництва залишається нижчим, ніж нормальний:** баланс відповідей – «мінус» 33.3% (у II кварталі 2023 року – «мінус» 20.0%);
- **підприємства області спроможні задовольнити неочікуване зростання попиту за рахунок власних потужностей:** баланс відповідей – 30.0% (у попередньому кварталі – 20.0%).

Паспорт вибірки^{1,2}

- період проведення – 31 липня – 21 серпня 2023 року;
- опитано всього 11 підприємств;
- вибірка підприємств за видами економічної діяльності нерепрезентативна.

Індекс ділових очікувань на наступні 12 місяців за областями³, %

*квартиль - значення ознаки, яка ділить ранжовану сукупність значення показника (ІДО) на чотири рівновеликі частини;
**медіана - значення ознаки, яка розміщується в середині ранжованої сукупності і поділяє її на дві рівні частини.

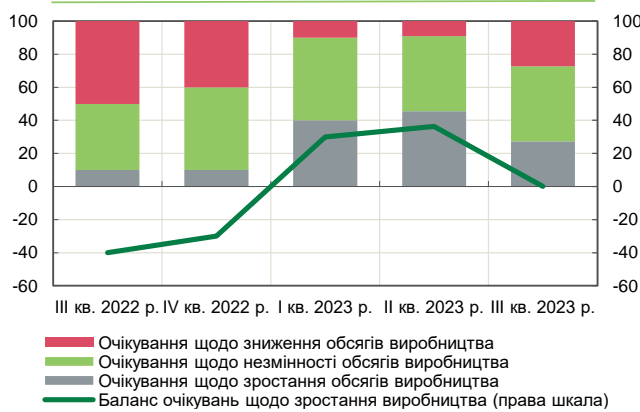
Таблиця. Очікування підприємств Чернівецької області щодо ділової активності (за складовими)

Очікування респондентів у наступні 12 місяців щодо:	Баланси відповідей, %				
	III кв. 2022 р.	IV кв. 2022 р.	I кв. 2023 р.	II кв. 2023 р.	III кв. 2023 р.
фінансово-економічного стану	20.0	10.0	27.3	9.1	-9.1
загальних обсягів реалізації продукції власного виробництва	20.0	-10.0	9.1	36.4	18.2
інвестиційних витратків на проведення будівельних робіт	-20.0	-10.0	27.3	18.2	9.1
інвестиційних витратків на машини, обладнання та інвентар	10.0	-10.0	18.2	20.0	18.2
кількості працівників	-10.0	-22.2	-9.1	-30.0	-9.1

¹ Вибірка формується пропорційно внеску регіону і виду економічної діяльності у виробництво валової доданої вартості України.
² В окремих випадках незначні розбіжності між підсумками та сумою складових можливі за рахунок округлення.
³ Індекс ділових очікувань – агрегований показник щодо очікуваного розвитку підприємств у наступні 12 місяців, розрахований за балансами відповідей респондентів стосовно змін фінансово-економічного стану підприємства та майбутньої економічної активності.

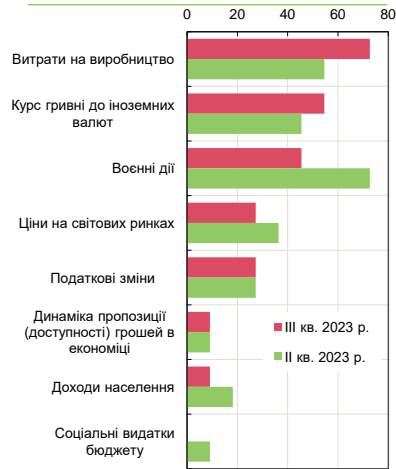
Графік 1

Динаміка очікувань щодо зміни обсягів виробництва товарів та послуг в Україні в наступні 12 місяців, відсоток відповідей

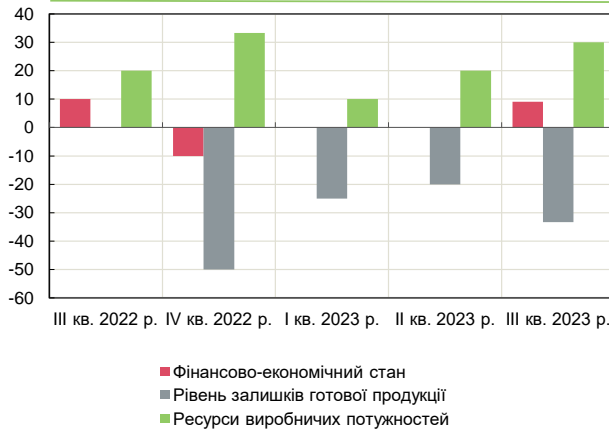
Графік 2

Оцінка респондентами факторів, які зумовили їх очікування щодо зростання цін на споживчі товари та послуги, відсоток відповідей

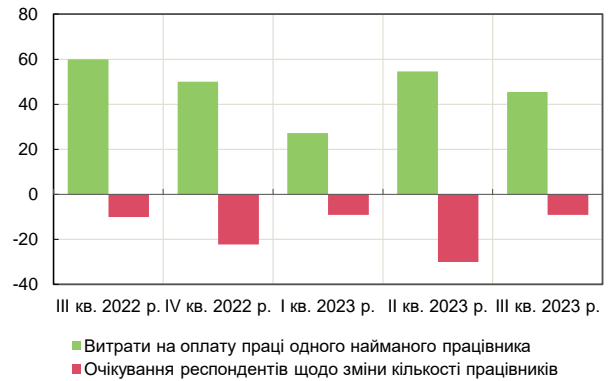
Графік 3

Економічна активність підприємств на момент опитування, баланс відповідей

Графік 4

Динаміка очікувань респондентів щодо зміни кількості працівників та оплати праці одного найманого працівника у наступні 12 місяців, баланс відповідей

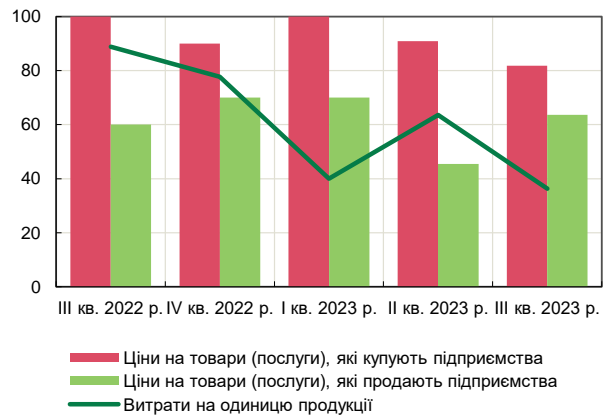
Графік 5

Оцінка респондентами факторів, які обмежують спроможність їх підприємств збільшувати виробництво, відсоток відповідей

Графік 6

Динаміка очікувань щодо змін цін виробників у наступні 12 місяців, баланс відповідей

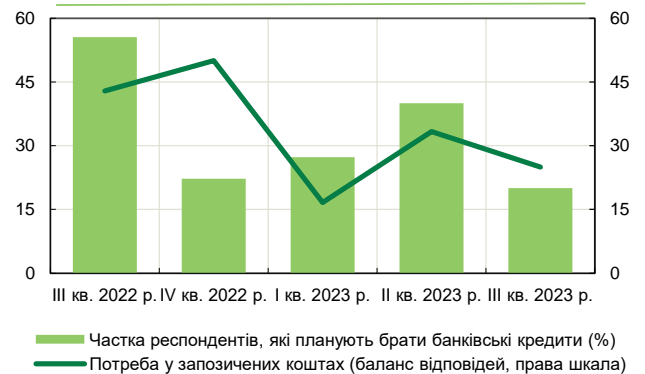
Графік 7

Оцінка респондентами факторів, які впливають на зміни рівня відпускних цін на товари та послуги, відсоток відповідей

Графік 8

Очікування респондентів щодо потреби в запозичених коштах та плани щодо банківських кредитів найближчим часом, відсоток відповідей

Графік 9

Оцінка респондентами факторів, які можуть змусити підприємство уникати/відкладати використання кредитних послуг банків, відсоток відповідей

